

Czesław Świniarski

"Monitor Ecclesiasticus", Vol. 95,
1970, fasc. I-IV ; Vol. 96, 1971, fasc.
I-IV ; Vol. 97, 1972, fasc. I-IV:
[recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 17/1-2, 245-255

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MONITOR ECCLESIASTICUS

Vol. 95 (1970) fasc. I

I. Acta Summi Pontificis et SS. Congregationum. Dział ten zawiera: 1) Tekst listu Ojca św. Pawła VI do Kardynała Sekretarza Stanu, o celibacie kapłańskim, s. 7—10. 2) V. Raffa, „Liturgia Ecclesiae ex Decreto Cocilii Vaticani II instaurata”, s. 11—45. Autor daje komentarz nowych ksiąg liturgicznych Missale Romanum, Rituale Romanum (I. ordo Baptismi Parvulorum, II. Ordo celebrandi matrimonium, III. Ordo exequiarum), Pontificale Romanum (De Ordinatione Diaconi, Presbyteri et Episcopi, Ceremoniale Episcoporum), Calendarium Romanum. W nawiązaniu do Konstytucji o Liturgii i innych dokumentów soborowych wskazuje na drogi i zasady odnowy poszczególnych działów liturgii. 3) A. Perotti, „Pastoralis migrationum cura” Motu Proprio Pauli VI et Instructio S. C. Pro Episcopis, s. 47—62. Komentarz ten zawiera zasady i motywy rewizji poprzedniej Konstytucji Ap. „Exul Familia”, oraz porównanie jej z nową Instrukcją, omówienie pojęcia „emigrant” i problemu nowych generacji emigrantów.

II. Iurisprudencja S. R. Rotae aliorumque Tribunalium Ecclesiasticorum przynosi wyroki rotalne: c. Felice, null. matrim. ob exclusum bonum sacramenti et bonum prolis a viro, consentiente etsi aegra ipsa muliere, z dnia 29 marca 1969; c. Pinna, null. matrim. ob impotentiam ex parte mulieris propter absolutum defectum vaginae congenitum et uteri, z dnia 28 stycznia 1969; oraz dekret c. Parisella, null. matrim. incidentis: novae causae propositionis, z dnia 29 marca 1968 r. (s. 63—86).

III. Studia et Consultationes zawiera artykuły: Poma Card. Antonio, „Il Vescovo e i sui Sacerdoti”, s. 89—101. Autor wskazując na własne doświadczenia rozważa trudny problem stosunków pomiędzy biskupem, a kapłanami. Perspektywy jego rozwiązania ujmuje w aspekcie wspólnoty i jedności „Ludu Bożego”.

Juan Bifet Esquerra, La distribution del Clero en el mundo: caridad pastoral sin fronteras”, s. 102—109. Analizując dokumenty soborowe i posoborowe, autor widzi potrzebę powołania ośrodków organizacyjnych, któreby wspomagały spontaniczną dystrybucję duchowieństwa w świecie. Postuluje on studia nad tym zagadnieniem w oparciu o przytoczone zasady teologiczne, pastoralne, prawne, socjologiczne i organizacyjne.

G. Arrighi, „Per una riflessione teologica del fenomeno sociale del turismo”, s. 110—113.

B. Filipiak, „De partium confessione in causis nullitatis matrimonii”, s. 114—117. Jest to przemówienie dziekańskie inauguracyjne Studium Rotalne 1969—1970 r.

F. Romita, „Il Dritto Canonico dopo il Concilio Vaticano II” s. 118—155. Autor przytacza obszerną recenzję czternastu rozdziałów podręcznika Prawa Kanonicznego M. Petroncell'iego, napisanego w duchu odnowy posoborowej, jednościi prawa i duszpasterstwa z centralnym ustawieniem „caritas” jako „perfectio legis”. Autor zwraca uwagę na jasną syntezę problemu „de iure condito” prawa kanonicznego.

IV. Documenta.

„Il ministerio sacerdotale”, — są to wyjątki listu biskupiego w Niemczech wydanego.

Recenzje, s. 163—168.

Fasc. II

I. Acta Sanctae Sedis.

J. Tomko, De Litteris Apostolicis „Matrimonia Mixta”, s. 171—187. Po podaniu genezy dokumentu, przed komentarzem części normatywnej autor omawia prawo do małżeństwa i obowiązki wynikające z wiary. Wskazuje na owoc kolegialnej współpracy Kościoła, na równowagę pomiędzy zdającymi się przeciwstawiać elementami jakimi są wymogi wiary katolickiej, prawo naturalne do małżeństwa, wolność sumienia katolików i akatolików. Podkreśla, że zdołano przy tym zachować harmonię między różnymi warunkami lokalnymi, a zasadą jednościi, pomiędzy prawem ogólnym, a partykularnym.

II. Iurisprudencia S. R. Rotae aliorumque Tribunalium Ecclesiasticorum.

A. Cuschieri, „De evolutione historica doctrinae et iurisprudentiae circa praesumptiones lucida intervalla respicientes”, s. 189—227. Autor dla jaśniejszego przedstawienia rozwoju nauki „de lucidis intervallis” najprzód omawia aktualną nienormalność umysłu, z kolei habitualne pozabawienie władz umysłowych. Artykuł zawiera bardzo bogate przypisy, w których przedstawiona jest bibliografia zagadnienia i decyzje rotalne.

III. Studia et consultationes. W dziale tym zawarte jest sprawozdanie z Kongresu kanonistyczno-pastoralnego w 1970. 1) F. Romita, „Quo iure vivimus post Vaticanum II?": dal Codice Piano-Benedittino al futuro Codice Conciliare”, s. 229—241. Pytanie to zrodziło się w czasie ostrego ataku na strukturę kościelne po Vaticanum II, przyrównywanego do zgromadzenia konstytucyjnego Kościoła XX w. Autor mówi o „konstytucyjności” praw kościelnych i „prawości” aktów administracyjnych w działalności Kościoła, o skuteczności prawnej soborowych dekretów ekumenicznych. 2) A. M. Stickler, „Le esperienze storiche nei vari periodi della vita, del diritto canonico”. Autor poświęca uwagę perspek-

tywom naukowym w relacjach między starym i nowym prawem, przeprowadza konfrontację. Zaznacza walory tradycji. Omawia też perspektywy dydaktyczne i pastoralne zagadnienia.

A. M. Sticker, „Diritto e pastorale nella storia della Chiesa”, s. 248—263. W opracowaniu zarysowana jest w sześciu okresach ewolucja historyczna wzajemnego oddziaływania na siebie prawa i duszpasterstwa w życiu Kościoła. 3) G. Baldanza, „L'incidenza della Teologia Conciliare nella riforma del diritto canonico”, s. 264—289. Autor przedstawia problematykę pastoralną prawa kanonicznego w nawiązaniu do trzech zasad teologicznych o Kościele jako Sakramencie, Kościele w Ludzie Bożym i Kościele lokalnym, po czym konkretyzuje swe wywody w odniesieniu do instytucji parafii i koncepcji kary. Podany został prospekt pięciu ksiąg obecnego Kodeksu Prawa Kanonicznego i schemat przyszłego kodeksu.

E. Colagiovani, „L'integrazione della Sociologia e della Teologia nel diritto canonico”, s. 290—314. Relacjonując próby reformy prawa cywilnego w krajach zachodnich przez współpracę z socjologią, mówi autor o perspektywach i trudnościach integracji socjo-teologiczno-prawnej. Przedstawia dwa pojęcia kluczowe w socjologii i prawie: władzy i urzędu.

I. Ragni, „De statisticis revelationibus in praecepti festivi fidelium frequentatione determinanda”, s. 315—324.

Dział Documenta zawiera przemówienie Ojca św. Pawła VI do członków Ś. Roty Rzymskiej i list pasterski biskupów Szwajcarii o Kościele i młodzieży współczesnej, s. 325—339.

Recenzje s. 340—344.

Fasc. III

I. Acta Sanctae Sedis — Secretariatatus pro unione christianorum.

G. Marafini, „La seconda parte del Diritto ecumenico: l'ecumenismo nell'insegnamento superiore”, s. 347—360. Podano powstanie i syntezę norm dokumentu, oraz reakcje jakie on wywołał.

— Sacra Congregatio pro Clericis.

F. Romita, „La distribuzione del Clero.” „Il mondo è la mia parrocchia”, s. 361—402. Pod tym hasłem pracował międzynarodowy kongres na Malcie w 1970, którego uchwały cytuje autor. W pierwszej części artykułu, gdzie relacjonuje głoszone na kongresie wykłady: wstępny Kard. J. Wright'a o zasadach fundamentalnych „Patricipatio Praesbyterii universali amplitudini missionis apostolicae”; Bpa P. Palazzini o strukturach prawnych. „L'istitutio dell'incardinazione secondo lo spirito del Concilio Vaticano II”; Bpa W. Rubina o strukturach pastoralnych „Collegialita Episcopale e la distribuzione del Clero in campo nazionale e internazionale”; Bpa Etcheheray, o widokach na przyszłość sprawy dystrybucji kleru „L'Eglise locale est la manifestation et l'expression vitale de l'Eglise universale.” W drugiej części artykułu autor podaje swe

uwagi teologiczno-prawno-duszpasterskie w nawiązaniu do soborowej zasady jedności Duszpasterstwa i Prawa. Wyjaśnia jak aplikować tę zasadę odnośnie poruszanego problemu w aspekcie teologicznym: mówiąc o specyficznej naturze kapłaństwa katolickiego, przedstawia rozwój problemu w poszczególnych okresach historii Kościoła; w aspekcie prawnym przedstawia pozycję kapłana w odniesieniu do Kościoła powszechnego, lokalnego i partykularnego, postuluje szukanie nowoczesnych adekwatnych struktur kościelnych. W konkluzji swego artykułu F. Romita stwierdza, że sprawa dystrybucji kleru jest zagadnieniem istotnym i nawskroś misyjnym dla całego Kościoła, a nie tylko na terenach misyjnych.

II. *Iurisprudencia S. R. Rotae*. s. 403—440. Podane są wyroki rotalne: c. I. Parisella, ob impotentiam viri z dnia 13 lipca 1968; c. V. Fagiolo, null. sent. ob deficientem citationem partis conventae contumacis in secundo iurisdictionis gradu, i nullitatis matrim. ob exclusam a viro indissolubilitatem, sibi reservato facultatem divortium obtinendo, z dnia 30 października 1968; c. Parisella, ob defectum formae, z dnia 16 stycznia 1969; c. A. Felice ob exclusam prolem a viro, qui laborat morbo neuro-psichico, z dnia 13 maja 1969; c. I. Pinto, ex capite amentiae ob personalitatem psychopaticam, z dnia 26 czerwca 1969.

III. *Studia et Consultationes*.

F. Romita, „Le prospettive conciliari di Renato Baccari nel diritto canonico”, s. 455—483. Omówienie posoborowego podręcznika dla studentów R. Baccari „Introduzione sistematica al Diritto Ecclesiastico con elementi propedeutici di Diritto Canonico.”

J. Esquerria Bifet, „Associacions sacerdotales de perfeccion”, artykuł zawiera argumenty historyczne i doktrynę soborową o stowarzyszeniach kapłańskich jako środku pogłębienia jedności kapłańskiej. Podana bibliografia zagadnienia.

IV. Dział dokumentów zawiera deklarację grupy kapłanów diecezji belgijskiej Tournai o kapłaństwie służebnym i pismo Papieża Pawła VI do bpa Lemmel'a z okazji kongresu w Luksemburgu na temat aktualności myśli kard. Neuman'a s. 495—496.

V. Dział recenzji, s. 495—503.

Fasc. IV

I. *Acta Sanctae Sedis*.

Dział ten zawiera dwa komentarze: 1) E. Pecoraio, „Ad Instructionem de quibusdam principiis atque normis circa relationes in territoriis Missionum inter Ordinarios locorum et Instituta Missionalia”, s. 507—540. Autor komentuje nową Instrukcję Kongregacji Rozkrzewiania Wiary wprowadzającą w miejsce dotychczasowego systemu „commisionis”, system mandatowy zarządzania terenami misyjnymi Kościoła. W załączeniu źródła i bibliografia tematu. 2) G. Marafini, „Dialogus in re Oecumenica.”, s. 541—548. Omówienie dokumentu Sekretariatu Jedności

Chrześcijan, o dialogu ekumenicznym określanym dynamicznie. Autor traktuje problem z punktu widzenia doktrynalnego i pastoralnego.

II. W dziale Iurisprudencji znajdujemy: 1) wyroki S. Roty Rzymskiej: c. Ewers, null. matrim., ex capite exclusionis a parte conventa, boni fidei, in quarto iurisdictionis gradu et boni sacramenti, tamquam in prima instantia, z dnia 11 października 1969; c. Lefebvre, null., matrim., ob gravem metum mulieri a patre incussum, z dnia 13 grudnia 1969; c. Lefebvre, ex capite conditionis a viro appositae de capacitate mulieris ad generandam prolem, z dnia 24 stycznia 1970, s. 549—575. 2) Trybunału Apelacyjnego Wikariatu Miasta, c. Said, null. matrim. Decretum reiectionis libelli (super possibilitatem admittendi in Tribunal Ecclesiastico causam matrim. incidentem ad n. can. 1972, quae originem ducit ex causa principali — quoad hereditatem — in Tribunali Civili agitat, z dnia 20 kwietnia 1967.

III. *Studia et Consultationes.*

J. Card. Wright, „La formazione sociale del Clero.”, s. 589—600. F. Romita, „Il diritto canonico vigente nella Chiesa oggi” sprawozdaje o pracach II Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego, które kierowano według zasad badawczych historycznych, teologicznych i socjologicznych, oraz uwzględnieniem potrójnego aspektu naukowego, dydaktycznego i pastoralnego, s. 607—656. M. B. Pennington, „La vie contemplative canonique dans l’apostolat de l’Eglise aujourd’hui”, s. 657—667.

Zeszyt zamyka dział recenzji s. 669—676 i Indeks 95 tomu czasopisma, s. 677—680.

Vol. 96 (1971), Fasc. I.

Zeszyt I rozpoczyna szczegółowy program III Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego w Mediolanie 1971, o temacie prac: „Dal beneficio feudale all’ufficio ecclesiale ed ecclesiastico.” s. 3—6.

I. Acta Sanctae Sedis zawierają tekst adhortacji Ojca św. Pawła VI „Quinque iam anni” z okazji piątej rocznicy ukończenia Soboru Watykańskiego II, wraz z komentarzem pióra U. Betti, s. 7—20.

II. Dział „Iurisprudentia Sacrae Romanae Rotae” zawiera dwa wyroki: c. Annè, null. matrim., ex capita homosexualitatis a parte sponsae, z dnia 25 lutego 1969; c. Felice, null. matrim. ex capite incapitatis volenti ob epylexiam, z dnia 12 grudnia 1970., s. 21—50.

III. *Studia et Consultationes.*

V. Carbone „Gli schemi preparatorii del Concilio Ecumenico Vaticano II”, s. 51/86. Autor zebrał 124 fascykuł schematów, które 12 Komisjom i Sekretariatom służyły do opracowania dokumentów soborowych, s. 51—86.

F. Romita, „Le prospettive conciliari di Renato Baccari nel diritto ecclesiastico”, — to dalszy ciąg komentarza podręcznika prawa kościelnego prof. R. Baccari’ego z cytowaniem obszernym poszczególnych działów książki., s. 87—122.

F. R o m i t a, pt. „Collegialita' e Comunione”, omawia artykuły zawarte w II/1970 numerze czasopisma „Presbyteri” na temat nowych aspektów kolegalności i jedności., s. 122—136.

IV. Documenta zawierają przemówienie Papieża Pawła VI do członków Trybunału Roty Rzymskiej, s. 137—142.

V. Dział recenzji, s. 137—160.

Fasc. II.

I. Acta Sanctae Sedis.

J. T o m k o, omawia dokument Kongregacji Nauki Wiary „Agendi ratio in doctrinarum examine” z dnia 15.I.1971, normujący nową procedurę w Kongregacji, s. 163—170.

F. R y p a r, komentuje „Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis”, posoborowy dokument Kongregacji Nauczania Katolickiego o sprawie powołań i formacji kapłańskiej, s. 171—188.

W dziale tym mamy także dwa dokumenty Kongregacji spraw Zakonów i Instytutów Świeckich: „Decretum quo nonnullae facultates religionis institutis conceduntur”, s. 189—190; „Declaratio circa paupertatem franciscanam”, s. 191.

II. Dział „Iurisprudentia Sacrae Romanae Rotae” przynosi wyroki rotalne: c. Felice, null. matrim, ob amentiam viri, z dnia 6 maja 1970, c. Pompedda, nullitatis sententiae, nullitatis matrimonii ob impotentiam mulieris et dispensationis super rato, z dnia 10 czerwca 1970, s. 193—219.

III. Studia et Consultationes.

R. B a c c a r i, „Profilo commemorativo di Vincenzo del Giudice”, s. 221—226.

F. R o m i t a, „La nuova musica sacra: prinziipi e applicazioni”, autor podaje orientacyjne zasady dla nowej muzyki liturgicznej, s. 227—256.

L. V a n n i c e l l i, „Sul I Congresso Internazionale di Diritto Canonico dedicato alla Chiesa post-conciliare”, autor daje przegląd dwudziestu referatów wygłoszonych na I Kongresie Prawa Kanonicznego w Rzymie 1970 r., s. 247—280.

IV. Documenta.

Dział ten zawiera tekst listu pasterskiego Bpa J. Pohlschneidera z Awizgranu o kapłaństwie czasów dzisiejszych, s. 281—299 i Regulamin Rady Kapłańskiej Diecezji Namur „Conseil presbyteral de Namur”, s. 305—320.

Fasc. III.

I. Acta Sanctae Sedis.

F. R o m i t a, daje komentarz do II Instrukcji liturgicznej Kongregacji Kultu Bożego, „Liturgicae instaurationes”. s. 323—327.

V. C a r b o n e, „Dubiorum solutionum explantatio II”, komentuje dalsze wyjaśnienia Komisji Interpretacyjnej Dekretów II Soboru Watykańskiego, s. 333—350.

II. Iurisprudentia Sacrae Romanae Rotae.

Przytoczono wyroki: c. Felice, nullitatis matrimonii (ob defectum formae, quia matrimonium celebratum est tantum coram parochi et una tantum teste), z dnia 20 czerwca 1970, s. 351—360; c. Felice, null. matrim. (ob exclusam a viro bonum prolis, quasi ex insana ac innata aversione), z dnia 22 lipca 1970, s. 361—365.

III. Studia et Consultationes.

Pod tym tytułem „Dal beneficio feudale all'ufficio ecclesiastico ed ecclesiale” zebrane są wyniki prac III Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego:

F. Romita, „L'aspetto conciliare”. Autor zajmuje się określeniem „oficjum” według nauki Vaticanum II, porównuje je z oficjum niebeneficjalnym kodeksowym i beneficjum feudalnym, oraz beneficjalnym oficjum kodeksowym dla wykazania przemian ku przekształceniu, lub zniesieniu beneficjum na oficjum. Przedstawia on także nową klasyfikację oficjum, s. 367—392; E. Colagiovanni, „L'aspetto storico-sociologico nella trasformazione del beneficio feudale all'ufficio ecclesiastico ed ecclesiale”, s. 393—418; R. Baccari, „L'aspetto giuridico-pastorale” s. 419—431. Autor podaje sugestie rewizji pojęcia urzędu kościelnego według teorii organicznej; M. J. Carrion-Pinero, „L'aspetto patrimoniale economico”, s. 432—464. Po omówieniu podstawowych kwestii autor zajmuje się przeglądem współczesnych systemów beneficjalnych, po czym kreśli wytyczne systemu ekonomicznego dla urzędu kościelnego.

V. Documenta.

W dziale tym umieszczono przemówienie Ojca św. Pawła VI do uczestników Tygodnia Narodowego Odnowy Duszpasterskiej, s. 464—468.

VI. Recenzje, s. 469—475.

Fasc. IV.

Na początku numeru podano program IV Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego, w Bolonii 1972 r., s. 482.

I. Acta Sanctae Sedis.

U. Betti, „Riflessioni sulla Costituzione Apostolica Divinae consortium naturae”, s. 483—488.

F. Romita, komentuje „Decretum circa Missas pro populo” z dnia 25.VII.1970 wydany przez Kongregację Spraw Duchowieństwa, s. 489—497.

Przytoczono dwa dekrety rotalne: c. Felice, nullitatis matrimonii, incidentis: de iure appellandi, z dnia 18 czerwca 1969; c. Palazzini, null. matrim. et incidentis ob attentatum z dnia 30 lipca 1971, s. 499—509; — oraz dwa wyroki rotalne: c. Pinto, nullitatis matrimonii, ob simulationem a parte mulieris ex amoris defectu, z dnia 30 lipca 1969; c. Lefebvre, null, matrim. ob simulationem totalem et ob defectum ritus sacri essentialiter requisiti, z dnia 19 lipca 1970, s. 510—526.

III. Studia et Consultationes.

Dział ten zawiera drugą część relacji z III Kongresu kanonistyczno-pastoralnego pt. „Dal beneficio feudale all' officio Ecclesiastico ed ecclesiale o comune”, którą stanowią synteza dyskusji i konkluzje w pięciu ujęciach (soborowej, historyczno-socjologicznej, prawno-pastoralnej, majątkowo-ekonomicznej i administracyjno-rachunkowej).

IV. Recenzje, s. 617—624 i indeks całoroczny s. 625—628 zamykają ten numer kwartalnika.

Vol. 97 (1972), Fasc. I

I. Acta Synodi Episcoporum.

E. Fahrhat, w artykule „De I extraordinario Synodi coetu (1969)”, s. 3—23 przedstawia przebieg prac Synodu nad: podstawami nauki o kolegialności, ściślejszej łączności Konferencji Episkopatów ze Stolicą Apostolską, realizacją zasady pomocniczości.

E. Fahrhat, „La II Assemblée Generale du Synode des Evêques (1971)”, s. 24—48. Autor przedstawia prace przygotowawcze Rady Sekretariatu Synodu Biskupów wokół dokumentu o służebnym kapłaństwie i sprawiedliwości w świecie, następnie omawia struktury II Synodu, ich organizację, porządek obrad i przebieg dyskusji.

II. Iurisprudentia S. Romanae Rotae.

Podano wyroki: c. Masala null. matrim. (nova causae propositio-ob defectum discretionis in viro praesertim ob psychasteniam), z dnia 21 kwietnia 1971; c. Pompedda, null. matrim. ex psychosi obsessiva, z dnia 28 czerwca 1971; c. Pinto, null. matrim. ob exclusum bonum fidei et bonum sacramenti a muliere, quae dicitur nymphomana, z dnia 15 lipca 1971, s. 49—94.

III. Studia et Consultationes.

D. Composta, „Il Diritto Naturale Neotestamentario”, s. 95—114. Autor w artykule przedstawia swą opinię o istnieniu i istocie nowotestamentowego prawa naturalnego, w oparciu o zasady ontologiczne i gnozeologiczne.

P. Ciprotti, w przemówieniu „Prospettive della procedura giudiziaria della Chiesa”, inaugurującym nowy rok pracy Sądu Wikariatu Miasta, mówi o reformie procedury sądowej, czyniąc porównania z procedurą administracyjną, s. 115—119.

G. B. Ferrata, „De vi decreti Habebitur ratio in die decisionis Causae”, s. 120—127. W nawiązaniu do swych poprzednich artykułów na ten temat, autor ilustruje swe stanowisko aktualnym orzecznictwem rolnym.

F. Romita, „La perdita dello stato clericale”, s. 128—136, przedstawia nowe przepisy normujące sprawy kapłanów porzucających stan duchowny.

J. Esquerda Bifet, „Associaciones sacerdotales de perfeccion”,

s. 137—142. O posoborowej odnowie stowarzyszeń kapłańskich z podaniem bibliografii.

IV. Documenta.

Przemówienia: Papieża Pawła VI do moderatorów i członków Instytutów świeckich, o funkcjach kapłańskich, z dnia 2. II. 1972; i Kard. Fr. Marty do duchowieństwa Paryża.

V. Recenzje, s. 151—158.

Fasc. II.

I. W dziale „Acta Summi Pontificis” zawarty jest artykuł V. Raffa, „De nova liturgia Horarum”, s. 163—178, który przedstawia nowy układ brewiarza, jego wartości dla duchownych, zakonników i świeckich, mówiąc o różnych aspektach liturgii uświęcenia czasu.

II. Acta Sanctae Sedis.

U. Betti, komentuje „Declaratio’ Misterium Filii Dei”, wydaną przez Kongregację Nauki Wiary, w związku z błędnymi poglądami o Jedności Trzech Osób Boskich i Bóstwa Jezusa Chrystusa., s. 179—184.

III. W dziale jurysprudencji rotalnej znajdujemy dwa wyroki: c. Felice, null. matrim., ob exclusum bonum fidei, z dnia 3 listopada 1971; c. Lefebvre, null. matrim., circa exigentiam formae canonicae in matrimonio contrahendo ad normam can. 1092, § 2, z dnia 11 grudnia 1971, s. 185—200.

IV. Studia et Consultationes przynoszą artykuły:

F. Romita, „La «caritas Christiana» sorgante dell’ordinamento giuridico della Chiesa”, s. 201—219. To temat IV Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego w odpowiedzi na kontestację przeciwko prawu Kościoła. Autor wskazuje na źródła kontestacji i propozycje rozwiązania problemu.

F. Vattioni, „Mandatum Novum”, s. 220—243. Autor analizuje dogłębnie teksty biblijne odnośnie, przekazania miłości, dla ustalenia elementów esencjalnych dla poszczególnych struktur prawnych Kościoła.

F. Bersini, „Il contratto matrimoniale canonico e la riserva di divorzio”, s. 244—266. Autor omawia zagadnienie wadliwości konsensu małżeńskiego z tytułu zastrzeżenia sobie prawa do rozwodu, cytując obficie orzecznictwo rotalne.

D. Composta, „Diretto naturale e cultura”, s. 267—274.

I. B. Esquerda, „Ministros y laicos en la Iglesia”, s. 275—280. Autor pisze o kapłaństwie służebnym. Zwraca uwagę na znaczenie celibatu w stosunkach między kapłanami, a świeckimi.

V. W dziale Documenta przytoczono przemówienie Papieża Pawła VI (Unita vitale e organica della Chiesa universale) w czasie udzielania sakry biskupiej 13. II. 1972, oraz orędzie papieskie „La comunicazione sociale al servizio della verita” z 21. IV. 1972; i przemówienie B. Matteuci abpa Pisy „Il valore di una Cattedrale”, s. 281—286.

VI. Dział recenzji, s. 287—304.

Fasc. III

I. Acta Sanctae Sedis

G. Carreto, daje komentarz „Ad Litteras Circulares de Consiliis Presbyterialibus iuxta placita Congregationis Plenariae die 10 octobris 1969” — dokumentu Kongregacji dla Spraw Duchowieństwa mającej nadzór nad Radami Kapłańskimi., s. 307—319 J. Hamer, komentuje wydaną przez Sekretariat dla Jedności Chrześcijan „Instructio de peculiaribus casibus admittendi alios Christianos ad communionem eucharisticam in Ecclesia Catholica diei 1 Junii 1972”, s. 320—322.

V. Carbone, „Dubiorum solutionum explanatio III”, s. 323—334.

Autor omawia wyjaśnienia Komisji Interpretacyjnej Dekretów II Soboru Watykańskiego. „De homilia in Missae celebratione”, i „De interpretatione n. 106 Constitutionis Apostolicae Regimini Ecclesiae universae”.

II. Iurisprudentia Sacrae Romanae Rotae.

Dział ten przynosi wyroki rotalne: o. Masala, null. matrim., ob impedimentum mixte religionis ex can. 72 Cons. Trullani, z dnia 20 października 1971; c. Pinto, null, matrim., ob defectum consensus ex morbo, z dnia 20 października 1972; c. Felice, null. matrim. (conditio contra matrimonii substantiam) z dnia 2 marca 1972, s. 335—371.

III. Studia et Consultationes.

W dziale tym przedstawiono w relacjach z IV Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego artykuły:

G. Spinelli, „L'ordinamento giuridico nello Stato e nella Chiesa”, s. 327—388, Artykuł traktuje o elementach wspólnych i właściwych porządkowi prawnemu państwa i Kościoła, zwłaszcza o instytucji własności i małżeństwa. Podano bibliografię zagadnienia.

G. Leclerc, „Caritas e costituzione della Chiesa”, s. 389—426.

W omówieniu nowego projektu Fundamentalnego Prawa Kościoła, autor przedstawia miłość chrześcijańską jako źródło konstytucji Bożej i Kościelnej Ludu Bożego.

IV. Dział Documenta, zawiera przemówienie Ojca św. Pawła VI w Udine „L'Eucaristia, centro di unità comunitaria e gerarchica della Chiesa”, w dniu 16. IX. 1972, s. 439—444.

V. Recenzje, s. 443—448.

Fasc. IV.

I. Acta Sanctae Sedis.

B. Jacqueline, „Unité et universalité de la Mission”, Autor komentuje dokument Kongregacji Rozkrzewiania Wiary zawierający konkluzje Sesji Plenarnej w 1971 r., o koordynacji działalności misyjnej i kooperacji kościołów lokalnych z Kościołem Powszechnym, s. 451—458.

II. Iurisprudentia S.R. Rotae.

Przytoczono tylko jeden wyrok rotalny c. Masala, null. matrim., ob defectum formae non probatum deficiente baptismi probatione, z dnia 26 kwietnia 1972, s. 459—463.

III. *Studia et Consultationes.*

F. Romita, „La „caritas christiana” sorgente dell’ordinamento giuridico della Chiesa dopo il Vaticano II”. I lavori ed i risultati del IV Congresso Canonistico-Pastorale. s. 464. Autor w drugiej części sprawozdania z IV Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego przedstawia rezultaty tych prac w pięciu rozdziałach według tematów studiów: 1) La giustificazione del diritto nella Chiesa, s. 476—500, 2) Il ‘mandatum novum’, s. 501—532, 3) L’ordinamento giuridico nello Stato e nella Chiesa, s. 532—545, 4) Caritas e costituzione della Chiesa, s. 546—559, 5) Caritas e Codex iuris canonici, s. 560—582.

IV. *Recensiones*, s. 582—584.

V. *Index Generalis* a. 1972, s. 585—587.

Ks. Czesław Swiniarski

ÖSTERREICHISCHES ARCHIV FÜR KIRCHENRECHT 23 (1972)

S. Lammich w art. *Die Rechtsstellung der römisch-katholischen Kirche in der Volksrepublik Polen* (s. 3—15) omawia sytuację prawną Kościoła rzymsko-katolickiego w Polsce. Zagadnienia, którymi się zajmuje, to kwestia ważności konkordatu z 10. II. 1925, zakładanie i przekształcanie diecezji i parafii oraz obsadzanie stanowisk kościelnych w świetle dekretu z 31. XII. 1956, zakres działalności Kościoła w świetle konstytucyjnego rozdziału Kościoła od państwa, charakter prawny Kościoła katolickiego oraz sytuacja prawno-majątkowa Kościoła. Autor przytacza odnośne akty prawne w oparciu o Dziennik Ustaw PRL oraz powołuje się na literaturę współczesnego polskiego prawa wyznaniowego.

Prawa wyznaniowego dotyczy też artykuł: W. M. Plöchl, *Errichtung und Satzungen der bulgarisch-orthodoxen Kirchengemeinde zum heiligen Iwan Rilski und der russisch-orthodoxen Kirchengemeinde zum heiligen Nikolaus in Wien* (s. 195—211), w którym wychodzi z faktu uznania publicznej osobowości prawnej dwu prawosławnych gmin wyznaniowych w Austrii. Fakt ten posłużył autorowi jako tło dla rozważań prawno-wyznaniowych, dotyczących uznania przez państwo austriackie osobowości prawa publicznego różnych wyznań.

W tym kontekście należy też wymienić artykuły, które wracają do zagadnienia patronatu: E. Melichar, *Weder Titeltheorie noch auch Inhabertheorie verstoßen gegen den Gleichheitsgrundsatz* (s. 108—111) oraz H. Schizner, *Kein Richtungswechsel in der Patronatsjudikatur* (s. 212—225).